

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

PROBLEME PASTORALE

Probleme noi cari toate vorbesc despre păstoria sufletelor în zilele noastre, se ivesc în măsură tot mai mare. Astăzi avem timpurile noi, oameni cu mentalitate postbelică, fapte și împrejurări de sensibilitate excepțională. Câte probleme pastorale n'a adus războiul mondial cu toate urmările lui pline de nenorocire, câte apoi revoluția, cari au contribuit în mare măsură la slăbirea vieții religioase morale? Inimile celor mai mulți sunt cuprinse de necredință, moralitatea poporului s'a zdruncinat din temelii și nu mai este cine să privească spre ceruri. Ori încătrău privim, dăm de o mulțime de probleme pastorale, cari toate așteaptă rezolvire. A rezolva o problemă unilateral, este imposibil. Pastorală nouă cu pecetea ei divină, cu așa ceva nu se învoeste; lucrarea ei trebuie să fie generală și creștină. Viața ne prezintă o mulțime de probleme pastorale. Mai ales războiul cu toate urmările lui pline de nenorocire, pe terenul pastoral a adus nenumărate probleme, pe care trebuie să le cunoaștem, apoi să le aprofundăm și în fine să le rezolvăm.

Războiul a influențat mult asupra vieții religioase și morale a statului nostru. Imediat după război numărul crimelor s'a înmulțit. Acea sălbătăcie cu care omul s'a obicinuit, pare că încă nu s'a îmblânzit. Au apărut apoi sectele. Apariția sectelor după război se datorește deștelenirii sufletesti, pe care războiul a provocat-o, scoțând pe oameni din mediul sufletesc în care au trăit. Războiul mai departe a zguduit din temelie cinstea căminului. Multe femei rămase singure acasă, au făcut concesiuni morale. Această cădere la început a fost mai grea, repetarea însă a urmat, deși cauzele cari au provocat prima cădere, au dispărut.

După război îndeosebi, vedem, cum satele se îndreaptă spre orașe. Mulți dintre locui-

torii satelor vin la orașe, ca să se stabilească aici, sau să ia ceva din viața orașelor. Funcționarii, negustorii și meseriașii satului merg mai des la oraș, sunt agenți de legătură între sat și oraș și duc multe lucruri noi acasă.

Afară de aceștia, dela sat mai pleacă pentru câteva luni, în decursul anului mulți ca să muncească la oraș. Aici se întâlnesc cu oameni din diferite regiuni, apoi cu propagandiștii diferitelor secte și apoi se întorc acasă cu sufletul schimbat. Iată influența nenorocită a orașelor asupra sufletului satelor noastre.

Chestiunea însă nu se oprește aici, căci puterea nefastă a orașului trece peste marginile lui și influențează mai departe. Cu dreptul spune Paul Grünberg:

„Această particularitate a marilor orașe le privește nu numai pe ele, ci întreaga țară, întreaga națiune. Căci orașul lucrează asupra țării în chipul cel mai variat. El lucrează asupra miilor care trecător se opresc într'ânsul ca soldați, școlari, studenți, ucenici, lucrători, servitori; el lucrează prin tablourile și impresiunile pe care orașul le oferă populațiunii dela țară care vine la oraș cu afaceri, sau pentru a se desfăta; el lucrează prin turiștii, călătorii și prin ceice părăsesc orașul vara pentru a se duce la țară; lucrează prin ziarele, expozițiunile, adunările și congresele lui. Și cu toată, fără îndoială, la rândul său și țara influențează asupra orașului, căci ținuturile dela țară varsă pe mulți din oamenii lor orașului mare, totuși influența masei mai mari și compacte o birue ușor pe ceaaltă.” (Die evangelische Kirche in der Grosstadt. (pag. 3).

Alături de oraș și sat, stă astăzi *clasa muncitorilor*. Sub muncitori înțelegem aici lucrătorii industriali, dela fabrici, mine, construcții și porturi. Și de aceștia în țara noastră avem

astăzi foarte mulți. Muncă și muncitori au existat în toate vremile. Muncitorii de azi, trebuie să recunoaștem, că duc o viață foarte grea, de multeori fiind exploatați în mod neomenesc de patronii lor. Plata pentru munca lor istovitoare adeseori nu ajunge pentru cele necesare traiului. Familiile muncitorilor locuiesc în câte o cameră într'o promiscuitate inadmisibilă, ba mai este și sistemul de a adăposti pentru noapte pe cei necăsătoriți. La lucru în fabrici se găsesc amestecați bărbați, femei, fete, feciori și copii, ceea ce le dă prilej să facă cunoștințe întinse și primejdioase. Viața familiară de multeori e desordonată, căsătoriile se încheie în mod ușuratic și fără a ține seama de preceptele religiei. Aici e mare pericolul căsătoriilor mixte, a celor pur civile, a concubinatelor și a divorțurilor. De aici vedem, ce se întâmplă cu creșterea copiilor.

Din toate aceste vedem că împrejurările s'au schimbat, prefaceri sociale s'au produs, sufletele nu le putem lăsa să se piardă, ci trebuie să le ducem la mântuire, de aceea la problemele aceste noi, trebuie să se găsească și să se introducă metode noi și ducătoare la scop.

La sat, preotul își poate cunoaște pe fiecare credincios al său, îi știe casa în care locuiește, ocupațiile sale, poate ușor afla ce se petrece cu fiecare, căci locuitorii satului se cunosc unii pe alții.

Pe atunci la oraș, situația e cu totul alta. Aici, pe lângă populația stabilă, există și o masă flotantă, de pildă marele număr de servitori și muncitori de tot felul. Aceștia, sosiți dela sate, deci rupți dintr'un mediu, în care oricum se simțeau ca într'o mare familie, în frământarea orașului, se simt streini. De o legătură personală cu păstorul sufletesc aproape nici nu se poate vorbi. Preotul n'are de unde să-i cunoască, iar ei n'au timp să-l caute. Cei mai mulți

„Văzut-am osteneala ce a dat Dumnezeu fiilor oamenilor spre a se osteni de ea. Toate le-a făcut frumoase și la vremea lor și lumea a pus-o întru inima lor, dar așa fără ca omul să poată pricepe opera făcută de Dumnezeu dela început până la sfârșit“.

Eccles. cap. III.

nu-și cunosc păstorul sufletesc nici din vedere, căci serviciul pe care îl îndeplinesc, îi reține în aceeași măsură și în dimineaștele sf. sărbători, când se săvârșește sf. Liturghie. În general, se poate spune, că populația flotantă a orașelor numai incidental vine în legătură cu preotul și biserica, astfel că viața ei religioasă, ne mai fiind alimentată din izvor sănătos, se pulverizează, sau apucă pe căi greșite.

Se impune acum întrebarea: în astfel de situație, pastorația restrânsă numai la săvârșirea sf. Liturghii cu predica, ascultată de puțini, căci nu vin mulți la biserică, poate da rezultate multumitoare? Poate ea contribui în măsura cuvenită la răspândirea și adâncirea învățaturii creștine? Sau viața de azi pretinde ceva mai mult?

Negreșit, da. Mai înainte de toate se cere predarea temeinică a învățământului religios în școlile de tot gradul, pe care apoi să se construiască ulterior. Dar... trebuie clădit. Mijloacele sunt multe și variate. Amintesc numai organizarea și practicarea asistenței sociale, dictată de caritatea creștină, și a misiunilor populare. Cu ajutorul acestora cei pierduți se pot recâștiga, cei indiferenți trezi, cei primejduți sau șovăelnici întări, iar duhul celor rămași credincioși, reînprospăta. În această privință contribuția apostolatului laic, organizat serios, poate fi de real folos în păstoria sufletelor dela oraș. Și unele confesiuni l-au organizat atât de bine, încât în fiecare stradă există o persoană încredințată cu supravegherea și cercetarea credincioșilor și care-l informează precis și imediat pe preot de orice mișcare și necesitate religioasă, așa că el poate interveni cu folos. Dar toate aceste să se facă sub egida preotului.

Fiecare clasă de oameni așteaptă dela preot anumite înfăptuiri. Un moment el însă nu poate să uite, că el trebuie să fie *tuturor toate* și să servească când pe această clasă, când pe ceaaltă. Să caute, să-i impace

pe toți, să-i întrunească pe toți în biserica creștină, pentru că toți suntem alui Hristos. Aci stă păstorul de suflete în rândul cel dintâi al luptei, aici trebuie să dovedească curaj, putere, prevedere. Se înțelege că pentru această luptă trebuie să cunoască toate problemele și nici odată să nu tremure, având în vedere cuvintele Mântuitorului: „*Îndrăzniți, eu am biruit lumea.*“ (Ioan 16, 33). De aceea preotul astăzi să steie în turnul de observație al păstoriei sufletești, să-și lărgească inima pentru multele și nenumăratele trebuințe ale poporului. Cine are însă un cerc de vedere îngust și inimă timidă, acela pierde lupta. Numai țelul trebuie să-l avem înaintea ochilor, mijlocul potrivit ales, personalitatea proprie bine supravegheată, iar celelalte să le nădăjduim dela Dumnezeu.

Prof. A. BUZDUG

Ministerul Cultelor și Artelor.

Nr. 37024/1937.

P. Sfințite Părinte,

Luând conducerea Ministerului Cultelor și Artelor, primul meu gând se îndreaptă în chip firesc către căpeteniile bisericilor creștine ale Țării noastre. Majestatea Sa Regele ne-a încredințat frânelor guvernării pentru a realiza o operă de consolidare morală și de înălțare sufletească a Țării și a Națiunii. Deviza noastră: „*Christos, Rege, Națiune*“ ne-a fost indicată ca temei de guvernare prin însuși cuvântul rostit de M. Sa cu prilejul depunerii jurământului și noi, încălziiți de acest înălțător îndemn regal, ne adresăm cu sufletul vibrând de această îmbărbătare către toți cei cu importante rosturi de îndrumare și de răspundere în viața spirituală a milioanele de suflete creștine din cuprinsul României.

Vom activa cu toată energia în spiritul programului național-creștin.

Vrem, ca la baza Statului român să fie așezat principiul spiritual al Creștinismului.

Vrem ca Biserica Națională să fie considerată ca suprema reprezentară a forței generatoare de viață morală.

Vrem să impunem spiritului public ordinea morală întemeiată pe doctrina Evangheliei lui Hristos.

Vrem să reintegrăm Biserica noastră în permanenta ei misiune creatoare și purificatoare.

Vrem o preoțime luptătoare încadrată ca factor esențial în organizațiunea de Stat, conform tradiției românești și cerințelor etice ale unei temeinice așezări naționale.

Creștinismul face parte organică din sufletul poporului românesc, care va primi deci cu inima deschisă și cu dreaptă înțelegere năzuințele, pentru realizarea programului nostru, chemate a contribui să întărească credința în inimi și să consolideze Biserica noastră națională, care este temelie vieții spirituale a României.

Vom avea în același timp neîntreruptă sollicitudine pentru toate celelalte biserici creștine pentru ca împreună să ne apropiem de idealul regenerării morale a tuturor fiilor, credincioși în Hristos, ai scumpei noastre Țări. Le cerem însă tuturor, ca o condiție sine qua non a oricărei colaborări, identificarea deplină cu idealurile sfinte și permanente ale României. Această identificare nu trebuie să fie o simplă supunere pasivă, ci o convingere vie care să se manifesteze prin fapte, pentru că, după cuvântul Scripturii, credința fără fapte moartă este.

În speranța că pentru opera la a cărei realizare am fost chemați prin încrederea Majestății Sale, Regelui Carol II vom avea întregul sprijin devotat al Î.P.Ș. Voastre, rog pe bunul Dumnezeu să vă hărăzească an nou fericit plin de îmbelșugate roade duhovnicești. Binevoii a împărțiți aceste urări de Anul Nou tuturor slujitorilor și credincioșilor sf. biserici de sub oblăduirea P. Sf. Voastre.

31 Decembrie 1937.

Ministrul Cultelor și Artelor:

Prof. I. LUPAȘ

Preotul și alegerile parlamentare.

Valurile furtunoase de urnă și vrabă fără margini, încep să se domolească. Respirația mulțimei începe să-și revie la normal. Cazanul Satanei începe să se răcească. Demagogia, insultele, injurăturile, minciunile, promisiunile deșarte și în fine întreg vocabularul electoral scârbos și murdar, au dispărut, toate au trecut ca un vis urât. Iar rănilor adânci și înveninate ce a lăsat în multe suflete dușmănia, încep să se închidă, să se cicatrizeze. Doar familiile acelor nefericiți cari au murit pe câmpul de luptă electorală, n'au să uite acestea alegeri niciodată...

Totdeauna pentru cucerirea „pu-

terii“ s'a recurs la mijloace nepermise și adeseori condamnabile, încât pentru oamenii cinștiți și de bine timpul alegerilor erau o adevărată sufocare. Însă ca să degeneze ura și patima până la crime și încă atât de numeroase ca în alegerile acestea n'am putut bănuși.

Pentru noi preoții acestea crime trebuie să constituie o îngrijorare. Este semnul care ne arată temperatura la care trăește azi societatea noastră. Este un indiciu că societății noastre îi lipsește iubirea aproapelui, pentru că altfel nu s'ar bate tot după răul altuia. Îi lipsește iubirea de neam, iubirea de sângele lui propriu,

pentru că altfel nu s'ar omorî român pe român. Și în sfârșit îi lipsește frica de Dumnezeu, pentru că altfel s'ar teme de pedeapsa Lui.

Dar să examinăm cel puțin în parte aceste alegeri, din punctul nostru de vedere al preoțimei și să vedem, oare nu putem învăța nimic pentru viitor? Eu cred că da.

Poate fiecare din noi facem parte din unul din cele 64 de partide politice câte au luptat în aceste alegeri. E un bine această divizare a noastră? Toți ne-am făcut pionierii acestor partide. Toți ne-am pregătit mai mult sau mai puțin credincioși pentru alegeri. Toți am luptat din răsuputeri pentru triumful partidului din care face parte. Și încă unde? pe linia întâia.

Sigur, în toată campania electorală, tot ce am cerut dela politicieni, ni s'a promis. Unora că ne vor da ajutoare la biserici, ba ne vor face case parohiale, ba unora fără să cerem, chiar peste așteptările noastre — ne vor face rost de cine știe ce slujbă mare. Ce deșertăciune!...

Și oare nu vedem noi, cum preoțimea a fost întrebuințată și în alegerile recente, numai de unealtă, de „clește“ în foc, sau de „girantă“ a cuvintelor dubioase și promisiunilor amăgitoare cu cari politicienii știu așa de bine să îmbete poporul? Nu vedem cum în urma lor, totdeauna preotul ispășește păcatele lor? Câte neplăceri n'au avut preoții cu credincioșii din cauza minciunilor lor? Și vai, câtă pierdere constituie toate acestea pentru Biserica noastră și preoțimea ei! „Voi sunteți lumina lumii“... „Voi sunteți sarea pământului“ ne spune Mântuitorul nostru Isus Hristos. Oare așa suntem în campaniile electorale? Cine ar putea răspunde cu sufletul împăcat?

Deci, dacă am face un bilanț, al acestor alegeri, vom vedea că și acum el se încheie cu deficit pentru noi preoții. Și de ce? Întâi pentru că preoții cari au candidat pentru Camera sau Senat, au fost aproape toți în coada listei. Și atunci câți preoți vor intra în Parlament? Foarte puțini. Dar unde este raportul între

FOILETON

AȘI FI VRUT...

Ași fi vrut să fiu în ceata celor, ce au ascultat glasul Tău.

De coasta muntelui, unde ai vorbit celor frânți de soartă, despre bucurii nouă.

De drumul ars de soare al Samariei, unde ai deschis suflet de femeie și ai revărsat marea Ta bunătate peste arșița remușcărilor.

De malul răcoros al Genezaretului, de unde ai chemat cu vraja blândității Tale pescuitorii de oameni.

Și așa fi vrut să văd bucuria orbului, ce a căpătat vederea și să aud laudele celui, ce și-a găsit glasul prin Tine.

Dar și eu dela Tine am primit botezul fericirii și la picioarele Crucii Tale am prăvălit povara părerilor de rău.

Tu mi-ai dat vederea să mă pătrund de mărirea Ta și glas să-ți cânt slava și să aduc sufletele către Tine.

SANDA I. MATEIU

Un ascet Picu-Procopie Pătruțiu.

Recent a apărut la Cluj „Anuarul Arhivei de Folklor“ a Academiei Române, care publică și o dramă religioasă populară „Mironosițele“, alcătuită de ascetul Picu-Procopie Pătruțiu.

Picu e o figură unică în literatură. Nu a făcut multă școală. A fost un simplu țaran — ascet — care își datorește inspirația intenselor sale trăiri religioase. Biografia lui o cunoaștem dintr'un studiu vast, publicat de d-l O. Ghibu în *Telegraful Român* din 1905 (Scriitorul ascet Picu-Procopie Pătruțiu).

Picu s'a născut în Săliște, în 1818. Toată viața a fost crâșnic la biserica satului. A trăit ca un ascet, preocupat exclusiv de probleme religioase.

Sărutat pe buze de albinele Himetului, a versificat nenumărate vieți ale sfinților, poezii religioase, texte biblice, etc. După moartea sa — întâmplată în 1873 — a lăsat 50 de volume mari, scrise cu cirile de o rară frumusețe. Unele volume sunt la d-l prof. univ. O. Ghibu și ne spunea la Seminar că le va tipări. Aceste creații ale unui suflet simplu, dar profund religios, ar forma o literatură folositoare pentru marile mase de credincioși. În ele nu găsim erudiția unui teolog, ci un suflet simplu, care cucernic redă în stihuri felul cum își închipue eroii creștinismului, asceții, misterele etc.

În *Anuarul Arhivei de Folklor*, d-l St. Petruțiu, de la Biblioteca Universității, publică „Mironosițele“, — „adică întrebări și răspunsuri ale Domnului Isus Hristos și ale Fecioarei Maria și Ingerul și ale Mironosițelor: Maria Magdalena, Salomia, Ioana, Susana, apoi Longhin sutașul și Arhiereul și apostolul Petru“.

Picu-Petruțiu a alcătuit această poezie dramatică după exemplul „Irodului“, care se reprezintă la Crăciun. „Mironosițele“ sunt înscenarea mistică a tragediei pascale.

munca prestată de preoțime și numărul acelor cari ar trebui să facă parte din noua legislație? Și în al doilea rând de ce suferim atâta umilință, atâta înjosire, încât preoțimea este împinsă și în acest domeniu până aproape la treapta cea mai joasă?

Iar pe viitor între alte obligațiuni

importante ni-se impune și aceasta: să ne revizuiim conștiința și atitudinea, stabilind un punct de vedere unitar în acțiunea noastră politică, menită a fi în acord cu interesele permanente ale Bisericii și cu prestigiul neștirbit față de poporul încredințat păstoririi noastre.

Pr. IOAN VELȚAN

O CARTE NOUĂ:

„Cultul morților.“ Comemorarea lor. Studiu liturgic pastoral. Cernăuți. 1937. Tiparul Glasul Bucovinei, de preotul Dr. Ioan Zugrav.

Prin această mică recenzie nu vreau să scot în relief meritele părintelui Dr. Ioan Zugrav, căci numele Sfinției Sale e cunoscut în toate cercurile noastre bisericesti, fiind autorul unei serii întregi de cărți de mare valoare. Ceeace mă îndeamnă însă la scrierea acestor rânduri este faptul, că în cartea aceasta se tratează multe chestiuni liturgice și pastorale din punct de vedere științific, cari ne preocupă pe noi, pe preoți.

În capitolul: *Cultul Morților* tratează despre credința în nemurirea sufletului și în o viață după moarte a popoarelor vechi de cultură așa: Egipteni, Inzi, Perși, Greci, Romani, Evrei etc. Obiceiurile la înmormântare nu erau altceva decât manifestarea credinței lor.

Cultul morților la creștini: Creștinismul are o concepție superioară despre moarte. Viața pământească e numai o călătorie spre patria cerească, iar biserica lui Hristos un așezământ divin care unește pe toți frații creștini, pe cei vii ca și pe cei morți în un corp sub capul nevăzut al Domnului Iisus Hristos, e numai firesc ca legătura cu cei răposați să fie întreținută prin rugăciuni și pomeniri la diferite ocazii. Biserica, însăși se roagă de-apurarea pentru cei repausați, ca să le ierte Dumnezeu păcatele, cum o vedem aceasta în cele mai vechi liturghii

Tratând despre pomenirea morților la sf. liturghie, autorul se ocupă de acele cârticele, din care se citesc

numele celor de pomenit, de *diptice* sau *pomelnice*.

Pomenirea se făcea nominal și în auz. Pe o tabletă a diptihelor se așezau numele celor vii, iar pe cealaltă, ale celor morți. — În biserica romano-occidentală astăzi nu mai există o pomenire nominală și pomenirea cu scoaterea de părțicele individuale nominale de proscomidie a dispărut în liturghia bisericii apusene.

La capitolul: *Practica de astăzi a pomenirilor* se amintește obiceiul că la ieșirea cu darurile prin unele locuri se fac și pomeniri speciale, iar biserica nu poate destul combate acest abuz: „Din punct de vedere al dogmaticii ritului liturgic, recitarea pomelnicelor s'ar putea face cu eficacitate oricând în cursul lui, dar adevăratul loc este la proscomidie, când se scot miridele pentru vii și morți, fiecare după numele său.

Biserica se roagă pentru cei morți la diferite ocazii și în toate zilele, Sâmbăta însă este închinată îndeosebi pomenirii morților. Așa: Sâmbăta lăsatului de carne, Sâmbăta doua, treia și a patra a postului mare. Sâmbăta înaintea Pogorării Duhului Sfânt. Apoi în Rusia: Sâmbăta dinaintea Sf. Dimitrie; Ziua tăierii capului sf. Ioan în amintirea ostașilor morți pentru credință și țară!

La cererea rudeniilor se mai fac pomeniri speciale a 3-a zi, a 9-a, a 40 și la un an, în onoarea învierii lui Hristos celei de a treia zi, cea de a noua zi în amintirea orei a noua, în care a murit Iisus, iar cea la 40 zile în onoarea înălțării Mântuitorului la cer.

În capitolul: *Cultul morților în pastorală* tratează despre datoria ce ne incumbă de a folosi cazurile de moarte pentru a învăța pe fiecare creștin să-și aducă aminte de moarte și de cei răposați. Sunt apoi obiceiuri vechi aparținând unor religii și credințe demult dispărute. Aceste să le înlăturăm. Dar sunt și obiceiuri de un adânc sens creștin. Așa în Rusia se pune pe frunte o fâșie de mătase sau hârtie, numită cunună, pentru a arăta că răposatul a sfârșit lupta vieții și a primit coroana dreptății. Pe cununa aceasta, de regulă albă, se află icoana lui Hristos și a Maicii Domnului.

În sicriu în mâna răposatului se pune o foaie de hârtie pe care e scrisă rugăciunea de deslegare. Această rugăciune e împodobită cu icoana lui Iisus, a Maicii Domnului și a Sf. Ioan Botezătorul.

Datoria noastră este să cultivăm cultul morților. Astfel, să învățăm

copiii de a cuprinde pe cei morți în rugăciunea de seară, de dimineață, zicând: „Iartă, Doamne, păcatele strămoșilor, moșilor, părinților, fraților, surorilor, la toată lumina și mie.“ Tot așa la sf. *mărturisire*, la mic și mare, să nu uităm a pune întrebarea, care e cuprinsă în Euhologiu: „Ți-aduci aminte de părinții tăi, ca să-i pomenești la sf. liturghii, care lucru este cerut de Dumnezeu.“

Capitolul ultim tratează despre: *Ziua Eroilor*, care la Ruși se ține în Sâmbăta dinaintea Sf. Dimitrie și la 29 August. La noi se prăznesc eroii în ziua *Înălțării Domnului*, iar în Germania prin legea din anul 1934 s'a fixat Dumineca cincea înainte de Sf. Paști.

Precum vedem „Cultul Morților“ este o lucrare de mare valoare științifică și este a doua carte apărută, în acelaș an, din peana harnicului preot Dr. I. Zugrav.

Prof. A. BUZDUG

MUNCĂ VREDNICĂ

Consiliul eparhial din Cluj are un muzeu în care se găsesc cărți, obiecte bisericesti și documente foarte importante despre luptele ortodoxiei ardeleni împotriva unăției în veacul al XIX-lea. Problema unăției este azi destul de cunoscută prin cercetările marilor istorici dl N. Iorga, I. Lupaș, S. Dragomir și St. Meș. Mai ales valoroasa scriere a dlui prof. Silviu Dragomir „Istoria desrobirii religioase a românilor ardeleni în veacul XVIII-lea“ pune într-o lumină zdrobitoare cauza unirii dela 1700, ca operă politică a Habsburgilor și a utilitarismului clerului român iobăgit. Această operă monumentală despre suferințele și mucenicia credincioșilor ortodocși împotriva silnicilor uniate. Lupta tragică a ortodoxiei a durat aproape până în pragul vremilor noastre. În veacul al XIX-lea s'au continuat aceleași hărțueli, unăția fiind sprijinită în acțiunile sale de prozelitism de Ungaria catolică, iar ortodoxia redusă la neputință ca o religie abia tolerată. Episcopul Vasile Moga fiind încătușat de instrucțiunile celor 19 puncte nu putea apăra cauza bisericii sale. Regretatul asesor consistorial M. Voileanu, într'un comentariu la „Con-

scripția bisericii ortodoxe române din Ardeal dela 1805“, constată că începând cu anul 1810 am pierdut 304 comune în mâinile uniților. Manuscrisele și documentele Episcopiei din Cluj sunt tocmai din vremea păstoririi episcopului Vasile Moga. Din cuprinsul lor se desprinde interesul și strădania episcopului de a-și apăra, pe cât putea, biserica sa, față de asaltul uniților și ne arată de altă parte metodele de propagandă unită cari se reduc la momeli cu bani, exploatarea unei stări dintr'o comună și intimidări prin forță publică. Cercetătorul statornic al acestor documente este P. C. pâr. Dr. Sebastian Stanca.

Materialul documentar este de cea mai mare importanță pentru că în lumina lui aflăm felul cum s'a cutăbărit unăția în singuraticile noastre parohii și este un material de mare folos în activitatea noastră religioasă.

El a fost publicat până acum de pâr. Stanca în „Revista Teologică“, „Renașterea“ și Calendarul nostru eparhial. Cercetările vor fi continuate. Ne îngăduim să atragem atențiunea preoților noștri asupra lor, fiind de mare actualitate pentru luptele din zilele noastre.

D.

Începe cu versurile Ingerului.

*Cinstiți creștini prea iubiți,
Poftiți ca să ne primiți?
La D-Voastră venim,
Să vă propovăduim,
Cuvinte de înviere
Să vă facem mângâiere.*

Acțiunea se petrece în fața mormântului Mântuitorului. Femeile merg în zorile zilei la mormânt. Picu Pătruțiu le numește Maria Magdalena, Salomia, Ioana și Susana. Problema care le ocupă e ridicarea pietrii dela mormântul Domnului. Ioana zice:

*Surorilor ascultați,
Mie un răspuns să-mi dați:
Cine ne va răsturna
Deasupra gropii piatra?*

Pe când discută, Ingerul Domnului le întrebă:

*Muerilor, ascultați,
Dară nu vă spăimântați!
Pentruce voi alergați,
Și pre cine căutați?*

*Pre Isus cel răstignit,
Nazarineanul numit,
Pentruce voi căutați
Și în sine vă gândiți,
Pre cel viu cu morții
Pentruce îl socotiți?*

.....
.....
.....
*Muerilor,
Nu e aici, s'a sculat,
Precum v'am spus luminat.
Ia aduceți-vă aminte,
Cum v'am zis mai înainte,
In Galileia fiind,
Vouă tuturor spuind,
Zicând precum că așa
Trebuia ca să se dea
Fiul omului în mâni
De oameni răi și păgâni,
De ei să se răstignească
Și multe să pătimească
Și a treia zi să 'nvieze,
Lumea să o lumineze.*

*Veniți aici și vedeți
Locul și vă încredeți,
Că aici au fost pus
Trupul Domnului Isus.
Ci mergând de grab de aici,
Să spuneți la ucenici
Și lui Petru îi grăiți,
Că va merge în Galilea,
Acolo îl vor vedea.
Iată că vouă v'am spus
Precum v'au spus Isus.*

Mironosițele femei întâlnesc pe Mântuitorul lumii. Sutașul Longhin văzând marea minune a învierii, ceartă pe arhieri iudaici.

Poema dramatică de o simplitate biblică și cu forme populare, este un adevărat imn pascal, cu inspirație profund creștină.

Ar fi de dorit ca el să se popularizeze prin satele noastre, sporind bucuria învierii cu încă una din cele mai frumoase emoții religioase.

IOSIF ASCETU

INFORMAȚIUNI

Boboteaza la Cluj. Botezul Domnului s'a sărbătorit la Cluj în ritmul tradițional. În frumoasa catedrală un sobor de preoți a oficiat sf. Liturghie.

La orele 11 sf. Liturghie s'a terminat și întreaga asistență în procesiune se îndreaptă spre apele Someșului. Procesiunea numeroasă era impresionantă. Muzica militară intona „*În Iordan botezându-te Tu Doamne, închinarea Treimei s'a arătat*”. După muzica militară urma corul Academiei Teologice sub conducerea dlui prof. Dr. V. Petrașcu. Crucea, praporii, ripidele și lumânările prevesteau clerul „*îmbrăcat în fir bălăiu, ca îngerii cu aur sfânt din raiu*” și P. S. Sa *Episcopul Nicolae Colan*, în odăjdii strălucitoare. În șirurile numeroase ale credincioșilor am remarcat și pe noul ministru al cultelor și artelor, păr. prof. univ. Ioan Lupaș. Procesiunea a parcurs Piața Cuza Vodă, Str. Regina Maria, Piața Unirii, Str. Memorandului, Str. Șaguna și s'a îndreptat spre Someș. Pe o tribună improvizată, P. Sf. Sa înconjurat de un sobor de preoți: Dr. S. Stanca, Dr. V. Sava, L. Curea, Dr. G. Munteanu, Dr. Andrei Buzdug, Ion Goron, Fl. Mureșan, Cociuban, Mușat, Coșeriu și diaconii V. Bogdan și A. Scurtu, a oficiat sfințirea apei mari. În jur se vedea o mare de capete adânc pătrunse de semnificația sărbătorii. Cerul înourat, prin văzduhul alburiu și fulgii de zăpadă predispuceau și mai mult spre contemplație mistică. După sfințirea apei mari, P. S. Sa a stropit cu aghiazmă poporul. Salvele de tun anunțau întregul oraș.

Muzeu bisericesc la Sibiu. În Sibiu, la Academia Teologică, se întemeiază un muzeu bisericesc, așa cum avem la Cluj, Muzeul Eparhial. După informațiile date de P. S. *Episcop Nicolae Colan*, muzeul dela Sibiu e într'o sală mare a Academiei. Are obiecte bisericești vechi, cărți și alte lucruri.

E îmbucurător faptul că în centrele ortodoxe din Ardeal se întemeiază muzee. Ele vor conserva operele de artă bisericească, vor fi locuri de reculegere și de studiu. Vom reveni asupra acestui muzeu.

Aflăm cu bucurie că noul guvern a început răfuiala cu „străinii”, ce s'au înscăunat la noi mai bine ca la ei acasă. 120 de ziaristi de aceștia, călătoriau gratis pe cl. I a trenurilor românești în vreme ce bietul român se mulțumea în picioare la cl. III și cu plată, nu gratis.

Zorile dreptății încep să apară tot mai luminoase și tot mai înveselitoare. În curând vom putea spune că este o mândrie a fi român în România, cum era până acum pentru străini.

O faptă frumoasă și creștinească au făcut străjerii din stolul orfelinatului C. F. R. Predeal. La îndemnul comandantului N. Ionescu au colectat o mie de Lei, și au ajutat de Anul Nou pe cea mai săracă familie de acolo. Pilda străjerilor din Predeal e vrednică de toată lauda și mai ales de a fi urmată de toți camarazii din țară.

Războiul chino-japonez. Generalul chinez Ciang-Kai-Shek, a demisionat dela șefia guvernului chinez, rămânând numai comandant suprem al armatei. Se știe că acesta are cele mai multe legături cu comunismul, de aceea în Rusia e primită demisia lui dela șefia guvernului, ca o slăbire a comunismului în China.

Japonia a pus șase condiții de pace, pe care China nu le-a primit. Pe de altă parte, un general japonez a declarat că nu vor înceta războiul până nu vor ocupa China întreagă, spre a o pune sub protecția Japoniei. Aceasta pentru a scoate rasa galbenă de sub influența rasei albe.

Bilanțul Casei Naționale de Economii și cecuri postale s'a încheiat la 31 Decembrie în felul următor:

Totalul depunerilor și fondurilor proprii sunt de 5 miliarde și 487 milioane Lei; deci un spor de 1 miliard și 554 milioane față de anul trecut. După facerea socotelilor s'a aflat un câștig curat pe seama instituției de 30 milioane 182 mii și 947 Lei (cu vre-o 3 milioane mai mult ca anul trecut).

Acesta este un semn îmbucurător intrucât spiritul de economie pătrunde tot mai adânc în inima poporului nostru.

Anglia își întărește mereu armata. Armele infanteriei vor fi înlocuite cu mitraliere, la jumătate din batalioanele armatei britanice. Vor fi puse în serviciu mai multe sute de care de asalt. La artilerie 8 mii de cai vor fi înlocuiți cu tractoare. Apărarea împotriva avioanelor va fi întărită cu cele mai noi tunuri și cu aparate prin care se va afla direcția avioanelor inamice. Iată cum se pregătește pacea de mâine!

Zăpadă mare și ger s'a abătut pe tot cuprinsul țării. Mai ales în partea de nord către Bucovina frigul e mare. Trenurile și toată circulația se face cu greutate și și cu întârziere din pricina zăpezii. Prin multe sate s'au abătut haite de lupi; așa încât iarna este întocmai cum îi șade mai bine. Numai că, vai de ceice îi va fi găsit fără lemne! Ca aceștia vor fi și cei ce-i va găsi moartea fără pocăință.

În Statele-Unite ale Americii s'a făcut număratoarea șomerilor, a oamenilor fără lucru și fără pâine. S'a constatat că la data de 20 Noembrie 1937 erau în Statele-Unite nu mai puțin de 7 milioane 822 mii de șo-

meri, fiind socotiți numai ceice de bună voie s'au anunțat. Câți nu vor mai fi dintre aceia cari de rușine sau din alte motive nu s'au anunțat.

Iată un popor întreg, cât al Ungariei de azi, muritor de foame. E și acest lucru unul din *binefacerile* pe care l-au adus mașinăriile omului, scoțându-l din iucru, lăsându-l pe drumuri. Cu drept cuvânt a zis cineva, că omul veacului nostru o să moară înăbușit în fumul mașinăriilor pe care el singur le-a născocit.

Numai mamă și soție. Ca urmare la un discurs al șefului guvernului din Grecia, prefectul provinciei Epir a adresat autorităților de sub ordinele sale o circulară prin care arată că femeile trebuiesc redată funcțiilor lor naturale de mame și soții.

Femeia, spune circulara prefectului, trebuie să fie scutită de muncile aspre din afara căminului. Măsuri severe vor fi luate împotriva celor ce nu se vor conforma acestor dispozițiuni.

Pe când în România se cere din contră: eșirea lor din cămin și participarea la luptele politice atât de agitate și dăunătoare liniștii și întăririi familiei.

În Rusia au fost alegeri la 12 Decembrie 1937. N'a fost depusă decât o singură listă, aceea a lui Stalin. Stalin voia prin aceste alegeri să-și asigure un procent mai mare decât lui Hitler, care a avut la ultimele alegeri 99 procente. Cu toată groaza ce au răspândit-o bolșevicii în popor, cinci milioane de Ruși s'au pronunțat împotriva lui Stalin. Din cauza aceasta asupririle sunt acum și mai mari, uciderile și mai dese. Căci dacă cinci milioane, cu prețul vieții lor, au fost împotriva, câți nu vor avea aceleași gânduri, fără să aibă, însă, cetezanța de a le mărturisi! Iată încă o dovadă că împărăția lui Stalin se clatină și în curând se va prăbuși.

BIBLIOGRAFIE

Cărțile Vieții. P. S. Episcop Nicolae Colan a întemeiat în vara anului 1937 la Cluj biblioteca literar-religioasă — „*Cărțile Vieții*”. Îmi spunea într'o zi, că atunci când a întemeiat această bibliotecă, s'a gândit mai ales la elevi și la tineret. Vrea să dea în mâinile tineretului cărți bune, a căror citire să fie cu adevărat folositoare. „*Cărțile Vieții*” vor aduce multă bucurie elevilor premiați, cari le vor citi în vacanța mare. Prima carte din noua bibliotecă se'ntitulează — „*Roduri din câmpul Evangheliei*” — de d-l G. M. Ivanov, cu o prefață de P. S. Nicolae Colan. Despre această care a scris d-l I. Mateiu într'un alt număr al ziarului nostru. Recent au apărut 3 cărți valoroase.

Păr. Ion Goron, directorul internatului teologic, publică „*Tâlcuiri*”. În multe din articolele lucrării, am regăsit frumoasele meditații pe cari le ține la internat. Păr. Goron tâlcuiește probleme biblice și totodată probleme ale culturii moderne.

Tânărul bursier dela Sorbona, d-l Grigore Popa, scrie — „*Stiluri de viață*”. A adunat într'un volumaș numeroasele articole despre stilurile de viață, apărute în frumoasa revistă creștină „*Viața Ilustrată*”.

Păr. Ilarion V. Felea, profesor de dogmatică și sectologie la Academia teologică, se ocupă cu „*Dumnezeu și sufletul în poezia română contemporană*”. În epoca noastră de renaștere religioasă, problema Divinului și a sufletului, preocupă mult și pe cei sărutați de Muze. Păr. Felea se ocupă cu poezii cei mai reprezentativi ai epocii noastre.

Valoroasa colecție „*Cărțile Vieții*” apărută în excelente condiții tehnice, e începutul unei munci de creație culturală ortodoxă în capitala Ardealului, care încurând va aduce și alte lucrări tot așa de valoroase.

Iosif E. Naghiu.

A apărut nr. 1 pe Ianuarie 1938 al revistei „*Viața Ilustrată*”, de sub direcția P. S. Episcop Nicolae Colan, cu următorul sumar:

Grigorie T. Marcu: *Obrazul țării în pragul anului nou*; Al. Străoneanu-Balaș: *Toamnă (poezie)*; L. Bologa: *Pe căile credinței*; I. V. Spiridon: *Cea din urmă frunză (poezie)*; Nicolae Grosu: *Religie, logică formală, sentimentalism*; Dr. Eugen Dobrotă: *Trei zile la Baden-Baden*; I. V. Spiridon: *Mâini de mamă (poezie)*; I. Gh. Oprisan: *Al. Lascarov-Moldovanu: Tătunu, roman*; D. Călugăr: *Copii, joc, jucării*; Victor Hortopan: *Dă-mi credința Ta și Crăciunul de odinioară (poezii)*; Prof. A. Buzdug: *24 Ianuarie*; Il. V. Felea: *Dumnezeu și sufletul în poezia contemporană*; Pr. C. Mușlea: *La „Colțul Chiliiilor”*; Al. Străoneanu-Balaș: *Sonet (poezie)*; Iosif E. Naghiu: *Scrisul bisericesc în 1937*; I. E. Naghiu, Pr. Fl. M. și V. Mateiu: *Cronica literară: Brăul Crucii Ortodoxe. L'actualité de Pascal. Tâlcuiri. Noui cercetări și aprecieri asupra arhitecturii în lemn din Ardeal. Cronica internă: Guvernul O. Goga. Literatură de sărbători. Cronică externă: Războiul chino-japonez. Războiul civil din Spania. O statistică interesantă. Viața veselă. Numeroase ilustrații.*

Abonamentul pe un an 200 Lei. Pe jumătate de an 100 Lei. Un număr singuratic 20 Lei.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 6/1938.

Comunicat.

On. Minister al Educației Naționale ne cere cu decizia Nr. 155544 ca să predăm Statului arhivele și registrele fostelor școli confesionale, după ce acestea au fost desființate și trecute în patrimoniul Statului.

Având în vedere că arhivele fostelor școli confesionale fac parte integrantă din arhivele bisericilor, pe acestea nu le putem da. Îndrumăm însă pe preoții noștri ca să predea directorilor școlilor de stat toate registrele și matricolele foștilor elevi ai acestor școli, pe lângă dovada de primire în care să se specifice tot ce s'a predat. Acestea dovezi se vor înregistra și păstra la oficiul parohial. Cluj, la 3 Ianuarie 1938.

Consiliul eparhial.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.